

Med revijami

A. Aškerc v Čehih. Češka odlična revija „Květy“ je prinesla v februarjem zvezku t. l. I. del prevodov Aškerčevih poezij, in sicer: „Mutek osojski“, „Firdusi in derviš“, „List iz kronike Zajčkega samostana“, „Po bitki na Beli gori“, „Dvorni norec“. Nadaljevanje pride. Prevode je spesnil najodličnejši češki poet, Jaroslav Vrchlický.

Slovenci na Ogrskem. Stanislav Klima je priobčil v „Slovanskem Přehledu“, ki ga ureja znani češki pisatelj in navdušeni Slovan Adolf Černý, veleinteresantno študijo o „Slovencih na Ogrskem“, kateri je tudi pridejal zemljevidni črtež. Prekmurski Slovenci so naši rodni bratje, od katerih nas ločijo žal državnopravne meje tako temeljito, da smo o njih skoro popolnoma nepoučeni, da se zanje tudi čisto nič ne brigamo in mirne duše gledamo, kako polagoma, a tem gotoveje izginjajo v madjarskih valovih. O prekmurskih Slovencih se je pri nas še jako malo pisalo, edina izjema je v tem oziru Ant. Trstenjak, ki je predlansko leto priobčil v „Slovanskem Narodu“ študijo „Slovenci v šomodski županiji na Ogrskem“. Ker se mi sami tako malo zanimamo za te svoje rojake, moramo biti tem bolj hvaležni, ako se je za to že skoro mrtvo vejico našega narodnega telesa zbudilo zanimanje, ako ne pri slovenskih, pa vsaj pri slovanskih znanstvenikih. Po Klimi gre narodnostna meja od Radgone na Štajerskem proti severu, ob štajersko-ogrski meji preko Petrovcev, Gederovcev, Krajne, Skalkovcev, Cankave in Karlovcev do vasi Srdice; tu se meja obrne proti severovzhodu preko Kuzme in Gornjega Sandika in doseže pri Dolenjem Sandiku reko Rabo. Od Dolenjega Sandika do Slovenske vasi (Tótfalu) je meja reka Raba. Pri Slovenski vasi, ki je v neposredni bližini mesta St. Gotharda, se meja obrne proti jugu, teče preko Bergotina, Dolincev, Šalovcev, Križevcev, Gerenčevcev, Berkovcev (Berkeháza), Bakovnice, Strelca, Tornišča in Velike Paline, doseže reko Muro in stopi pri Gornji Bistrici zopet na štajerska tla. Proti severu torej segajo Slovenci do roke Rabe, iz česar se da sklepati, koliko zemlje so nam ugrabili Nemci na Štajerskem. Slovenci stanujejo v županiji železenski v mursko-sobotskem in št. gothardskem okraju in v županiji zaladski v dolnjelendavskem okraju.

V mursko-sobotskem okraju je izmed 114 občin 102 po večini slovenskih. V tem okraju prebiva 41.151 Slovencev.

Izmed 80 občin v št. gothardskem okraju jih je 17 po večini slovenskih. Tu živi 9855 Slovencev. V zaladski županiji v dolnjelendavskem okraju prebiva 21.835 Slovencev, in sicer v 28 občinah, v šomodski županiji pa 1627.

Slovenci pa žive raztreseno še tudi po drugih ogrskih županijah: v ostrogonski županiji jih prebiva 145, v komarenski 294, v novogradski 180, v aradski 104, v Pešti 312, v baranski županiji 738, na Sedmograškem pa 311. Na Ogrskem je torej 77.084 Slovencev.

Na Hrvaškem in Reki živi 25.235 Slovencev, torej skupaj na Ogrskem in Hrvaškem 102.319. Ker živi Slovencev na Avstrijskem 1.192.780, na Ogrskem in Hrvaškem 102.319, v Italiji 40.000, na Nemškem 6265, v Ameriki 100.000 in v Egiptu 3000, je vseh Slovencev skupaj **1.444.364**.

Slovenci na Ogrskem nazivajo sebe „Slovane“, svoj jezik pa „slovenski“, Madžari jim pa pravijo „Vendek“. Velezanimivo je, kakšna imena imajo meseci pri ogrskih Slovencih. Januar je sredimec, februar pozimec, marec premladnjek, april

sredmladnjek, maj pomladnjek, junij predletnjek, julij sredletnjek, avgust poletnjek, september predjesenec, oktober sredjesenec, november pojesenec, december pa predzimec. Ali žive ta imena še kje drugod?

Rasto P.

Brankovo Kolo, ta list „za zabavo, pouk in književnost“, ki je izhajal 11 let v Sr. Karlovcih, a je proti jeseni l. l. javil, da se ustavi, bo vendar izhajal dalje, ker so drugi listi — tudi naš „Zvon“ — in merodajni poedinci kazali, kako bi bilo škoda tako vrlega časopisa. — Mi pozdravljamo kakor doslej z veseljem bratski list in ga priporočamo vsem, ki radi bero kaj lahkega in zanimivega v cirilici. — List izhaja vsak četrtek, cena mu je 10 K na leto (pošilja se administraciji „Brankovega Kola“ v Sr. Karlovcih v Slavoniji).

Dr. Jos. Tominšek.

Behar. List za zabavo i pouku. Sarajevo, Ferhadija ulica, br. 23. Cena 10 K na leto. Ta polmesečnik, ki zastopa v hrvaškem jeziku interese islamskega prebivalstva v Bosni, izhaja zdaj že šesto leto. „Behar“ spada med družinske liste, prinaša razprave o raznih snoveh, baš zdaj pregled zgodovine Islama po arabskih in turških virih, zlasti pa povesti iz islamskega življenja, pesmi, a tudi dnevne novice, kakor jih pri nas prepuščamo žurnalistiki.

Dr. Jos. Tominšek.

Splošni pregled

Stritarjeva sedemdesetletnica. Dne 6. marca t. l. bo praznoval Josip Stritar svoj sedemdeseti rojstni dan. O Stritarjevih zaslugah za razvitek našega slovstva in za napredek slovenstva sploh se ne da na kratko govoriti. Obljubljen nam je daljši spis o Stritarju. Na tem mestu nam ne preostaja drugega, nego zaklicati odličnemu pesniku, učitelju našemu in prvoboritelju na polju prosvete iz dna srca: Še mnoga, mnoga leta!

Svatopluk Čech, znani pesnik in esaist češki, je praznoval dne 21. februarja svoj šestdesetletni rojstni dan.

Bodoči knjižni program „Slovenske Matice“. Knjižni odsek „Slovenske Matice“ je poveril v seji dne 28. junija 1905. l. pododseku petorice izmed sebe nalogo, naj sestavi osnovo bodočemu društvenemu knjižnemu programu. Omenjeni pododsek je poverjeno mu nalogo v svojih sejah dne 3. in 18. avgusta 1905 izvršil in osnovo predložil knjižnemu odseku. Ta je o tej osnovi v svojih sejah dne 20. oktobra, 14. novembra, 20. decembra lani in 16. januarja letos razpravljal, jo z malimi izprembami sprejel in odboru v odobrenje priporočil. Odbor je njegovemu nasvetu v redni seji dne 18. januarja t. l. pritrdil in obenem sklenil, naj se program v časopisih objavi. Program je sledeči: 1. „Zbornik“ se kot perijodična knjiga obdrži v ta namen, da se v njem objavljajo krajše razprave strogo znanstvene vsebine. 2. „Letopis“ ostani še nadalje društvena knjiga za objavljane pisarniškega poročila. 3. Matica izdaj vsako leto po cno ali dve monografiji. Kot primerna tvarina tem monografijam se priporočajo sledeče razprave: a) Zgodovina Ilirije kot spominska knjiga z ozirom na bližajočo se stoletnico. b) Zgodovina ilirizma. c) Zgodovina reformacijske dobe v Slovencih. d) Bleiweis in Novice, ob stoletnici pokojnikovega rojstva. e) Zgodovina slovenskega naroda. f) Zgodovina slovenske in drugih slovanskih književnosti. g) Opis drugih slovenskih pokrajin. h) Prešernov zbornik. i) Etnografske študije o Slovencih (z ilustracijami). j) Novejše tehnične pridobitve (z ilustracijami). k) Občna zgodovina v monografijah (ilustrirana). l) Zgo-